

लेख रचना आह्वान

मार्टिन चौतारीले *मिडिया अध्ययन* नामक वार्षिक जर्नल प्रकाशन गर्दैछ । नेपाली मिडियाका विभिन्न पाटोहरूमा केन्द्रित रही अनुसन्धान/प्राज्ञिक लेख, टिप्पणी, संस्मरण/डायरी, पुस्तक समीक्षा, साहित्य समीक्षा, आदि लेखन इच्छुकका लागि यो डवली खुला छ । तसर्थ प्रकाशनका लागि आफ्ना लेख रचनाहरू उपलब्ध गराउन समस्त महानुभावहरूसँग हामी हार्दिक आग्रह गर्दछौं । लेख रचनासम्बन्धी मापदण्ड सम्पादकीय नीतिमा उल्लेख भएअनुसार हुने छ ।

सम्पर्क:

सम्पादक मण्डल, *मिडिया अध्ययन* (जर्नल)

मार्टिन चौतारी, थापाथली, काठमाडौं, नेपाल

पोष्ट बक्स १३४७०; फोन ४१०२०२७, ४२३८०५०

फ्याक्स ४२४००५९

इमेल chautari@mos.com.np

वेब साइट <http://www.martinchautari.org.np>

मिडिया अध्ययन (जर्नल) को सम्पादकीय नीति

१. मिडिया अध्ययन नेपाली मिडियाबारे वार्षिक जर्नल हो र यो नेपालीमा प्रकाशन हुन्छ। नेपाली मिडियाका विविध पाटाहरूमाथि अनुसन्धान र बहस गर्न चाहने व्यक्तिका लागि चौतारी उपलब्ध गराउन र यस क्षेत्रमा देखिएको खिँदिला र विश्लेषणात्मक सामग्रीको अभावलाई केही मात्रामा कम गर्ने उद्देश्यले यसको सुरुआत भएको हो। साथै नेपाली मिडियाको परिवेशसँग तुलनात्मक अध्ययन गर्दै अन्यत्रका अभ्यासबारे लेखिएका सामग्रीलाई पनि यसमा समेटिने छ।
२. यस जर्नलमा आमसञ्चार (मिडिया) क्षेत्रभित्र पर्ने छापा, रेडियो, टेलिभिजन, विज्ञापन, चलचित्र/डकुमेन्ट्री, पुस्तक प्रकाशन, सूचना प्रविधि, फोटोग्राफी, रङ्गमञ्च, मुद्रण र इन्टरनेटबारेका अनुसन्धान तथा प्राज्ञिक लेख, टिप्पणी, संस्मरण/डायरी, पुस्तक समीक्षा, साहित्य समीक्षा, अन्तर्वार्ता, सन्दर्भ सामग्री र सान्दर्भिक दस्तावेज प्रकाशन हुने छ। यसका अतिरिक्त मिडिया उद्योगभित्रका समग्र पक्ष जस्तै: मिडियाको विषयवस्तु वा सामग्रीको निर्माण, वितरण र प्रयोगबारे लेखिएका लेख रचनाहरू पनि जर्नलमा प्रकाशन हुने छन्।
३. लेख रचनाहरू मौलिक हुनुपर्ने छ। अन्य ठाउँमा प्रकाशित भएको तथा प्रकाशनार्थ दिइएको लेख रचनालाई समावेश गरिने छैन। यद्यपि दुर्लभ र पुराना लेखहरूको सान्दर्भिकता मूल्याङ्कन गरी प्रकाशन गर्ने नीति रहेको छ। अङ्ग्रेजी वा अन्य भाषामा लेखिएका सामग्रीलाई पनि उपयोगिताका आधारमा नेपालीमा अनुवाद गरेर अनुमति लिई प्रकाशन गर्न सकिने छ।
४. लेख रचना साधारणतया दुई हजारदेखि दस हजार शब्दसम्मका हुनेछन् तर विषय र लेखन हेरी त्योभन्दा छोटो वा लामो लेख पनि प्रकाशन गर्न सकिने छ। लेखसँगै सान्दर्भिक तालिका, नक्सा, बक्स, तस्वीर आदि समावेश गर्न सकिने छ र प्रकाशनका लागि स्वीकृत लिने जिम्मा लेखकको हुने छ।
५. बुझाइएको लेख फिर्ता हुने छैन तसर्थ लेखकले एक प्रति आफैसँग सुरक्षित राख्नुपर्ने छ।
६. प्राप्त लेखहरूलाई महत्व, तथा जर्नलको नीति र उद्देश्यका आधारमा सम्पादक समूहले प्रारम्भिक छनोट गर्ने छ। प्रारम्भिक छनोटपश्चात् सम्पादक मण्डल र आवश्यक परेमा सम्बन्धित विषयका ज्ञाताले लेखको सुक्ष्म अध्ययन गर्ने छन् र तिनले दिएका सुझावहरूका आधारमा लेखको परिमार्जनका लागि लेखकलाई आग्रह गरिने छ।
७. लेखको सम्पादन कार्य पूरा भएपछि स्वीकृतिका लागि अन्तिम प्रारूप लेखकलाई देखाइने छ। लेखमा उल्लिखित विषयवस्तु तथा व्यक्त विचारप्रति लेखक स्वयं जिम्मेवार हुनुपर्ने छ।
८. लेख हस्तलिखित वा टाइप गरिएको रूपमा हुलाक वा इमेलमार्फत पठाउन सकिने छ। टाइप गरिएको लेख ए-फोर (A4) आकारको पेजमा चारै किनारामा एक-एक इन्च खाली छाडेको, पेजको एकातर्फ एक कोलममा मात्र टाइप गरिएको र हरेक पृष्ठमा पृष्ठ सङ्ख्या उल्लेख भएको हुनुपर्ने छ।
९. पाद टिप्पणी (फुटनोट) सम्बन्धित पेजको तल सङ्ख्यात्मक क्रममा हुनुपर्ने छ। तालिका वा बक्स भित्र उल्लिखित कुनै पाठचांशको पादटिप्पणी दिनुपर्ने भएमा सोही तालिकाको ठीक तल कुनै सङ्केत चिन्हका साथ दिनुपर्ने छ।
१०. अनुसन्धान वा लेखनको सिलसिलामा लिइएका कुनै प्रकारको सहयोगका लागि कसैप्रति धन्यवाद वा कृतज्ञता ज्ञापन गर्नु परेमा लेखको अन्तमा सन्दर्भ सूचीभन्दा अगाडि उल्लेख गर्न सकिने छ।
११. कसैको भनाई वा लेखनलाई सीधै उद्धृत गर्दा ५० शब्दसम्मको उद्धरण भएमा डबल इन्भर्टेड कमा (" ") भित्र तथा त्यसभन्दा बढी भएमा छुट्टै अनुच्छेदमा अक्षरको आकार घटाई 'इन्डेण्ट' गरेर राख्नुपर्ने छ। यस्तो उद्धरण पुस्तक वा अन्य सामग्रीबाट उद्धृत गरिएको हो भने त्यसको अन्तमा स्पष्टसँग स्रोत खुलाउनुपर्ने छ जस्तै:

आपूर्ति बढ्नु नराम्रो होइन। छनोटको अवसर उपलब्ध हुन्छ। प्रतिस्पर्धाले गुणस्तर बढाउँछ। प्रस्तुतिलाई सुधार गर्छ। हुनुपर्ने त त्यस हो तर हुँदैन। एउटाले अखबार पढे, सबै त्यही गर्छन्। एउटाले गजल बजाए, अर्काले पनि बजाउनु परिहाल्यो। यो 'म पनि' को लक्षणले श्रोतालाई विरक्त बनाउन सक्छ। प्रतिस्पर्धाले सिर्जनाभन्दा पनि सुरक्षित तरिकालाई बढावा दिनु जडताको लक्षण हो (लाल २०५९: १११)।

यदि कसैद्वारा व्यक्त भनाइ हो भने कुन मिति र सन्दर्भमा व्यक्त गरिएको भन्ने कुरा उद्धरणको अन्तमा पादटिप्पणी दिई उल्लेख गर्नुपर्ने छ।

१२. लेखमा प्रयोग भएका तथ्याङ्क, तालिका, बक्स, तस्वीर, उद्धरण सबैको सन्दर्भ सामग्री उल्लेख गर्नुपर्ने छ। लेखको अन्तमा सन्दर्भ सूची दिनुपर्ने छ। लेख वा पाद टिप्पणीमा उल्लेख गर्दा लेखकको थरका साथमा वर्ष र कुनै सामग्री जस्ताको त्यस्तै उद्धृत गरिएमा पृष्ठ सङ्ख्या समेत खुलाउनुपर्ने छ (जस्तै: अधिकारी २०६१, ओझा २०६०: २५)। दुई जनासम्म लेखक/सम्पादक भए दुवैजनाको थर (जस्तै: नेपाल र जोशी २०६१) र त्यो भन्दा धेरै भएमा पहिलो व्यक्तिको थर पछि 'र अरू' थप्नुपर्ने छ (जस्तै: वन्त र अरू २०६२)। सन्दर्भ सूचीमा भने सबै

लेखक/सम्पादक, प्रकाशन मिति, शीर्षक, पुस्तक वा पत्रिकाका नाम, प्रकाशन स्थान र प्रकाशकको नाम, म्यागेजिन वा जर्नल भए त्यसको अङ्क आदि विवरणहरू खुलेको हुनुपर्ने छ । सन्दर्भ सूची लेखक/सम्पादकको थरको वर्णानुक्रमका आधारमा राखिएको हुनुपर्ने छ । अन्य भाषाको सामग्री उद्धृत गरिएको भएमा लेखमा नेपाली भाषा र देवनागरी लिपिमा अनुवाद गरी राख्नुपर्ने छ, भने सन्दर्भ सूचीमा सम्बन्धित भाषा र लिपिमा नै राखिएको हुनुपर्ने छ । स्रोतको प्रकृतिका आधारमा सन्दर्भ सूचीको तरिका तलका उदाहरणमा दिइएअनुसार हुनुपर्ने छ ।

क. पुस्तक: प्रधान, प्रमोद । २०६१ । *मोरङमा पत्रकारिताको अर्धशताब्दी* । काठमाडौं: मार्टिन चौतारी ।

ख. सम्पादित पुस्तक: वन्त, प्रत्यूष र रघु मैनाली, सं. । २०५९ । *स्थानीय रेडियो: सम्भावना र उपयोगिता* । काठमाडौं: नेपाल प्रेस इन्स्टिट्यूट र मार्टिन चौतारी ।

ग. सम्पादित पुस्तकको लेख: थापा, वसन्त । २०६२ । रेडियोका गीत र समयको फेर । *रेडियोसँग हुर्कदा: तीनपुस्ते नेपालीको अनुभव* । शेखर पराजुली र प्रत्यूष वन्त, सं., पृ. ११७-१२९ । काठमाडौं: मार्टिन चौतारी ।

घ. एकजनाले लेखेको पुस्तकभित्रको निबन्ध वा रिपोर्ट: ओझा, देवीप्रसाद । २०६० । पत्रकारितासँग सुदूरपश्चिमको परिचय । *सुदूरपश्चिममा पत्रकारिता*, पृ. २२-२९ । काठमाडौं: मार्टिन चौतारी र सामाजिक विकास तथा अनुसन्धान केन्द्र ।

ङ. जर्नलको लेख: हुमागाईं, देवराज । २०६२ । नेपाली मिडियाका पुस्तक प्रकाशन: विविध पाटाहरू । *रूपान्तरण: समाज अध्ययन १* (वैशाख): ९७-११९ ।

भट्ट, कोमल । सन् २००१ । सन्ध्याकालीन पत्रिका: के पस्किरहेछन्, कसरी चलिरहेछन् ? *स्टडिज इन नेपाली हिस्ट्री एण्ड सोसाइटी* ६(१, जुन): १०३-१३२ ।

च. एकभन्दा धेरै लेखक: नेपाल, विष्णुराज र नृपराज जोशी । २०६१ । रेडियो कार्यक्रम उत्पादन: साथीसँग मनका कुराको अनुभव । *रेडियो नेपालको सामाजिक इतिहास* । प्रत्यूष वन्त, शेखर पराजुली, देवराज हुमागाईं, कृष्ण अधिकारी र कोमल भट्ट, सं., पृ. २७२-२९४ । काठमाडौं: मार्टिन चौतारी ।

छ. सेमिनारमा प्रस्तुत कार्यपत्र: Adhikari, Mahesh P. 1993. State of Broadcasting in Nepal. Paper presented in a South Asian Seminar on Community Broadcasting held in Kathmandu on 18-20 October, organized by Nepal Forum for Environmental Journalists with Worldview Nepal.

ज. अप्रकाशित सामग्री: कोइराला, भारतदत्त, संयोजक । २०५९ । विद्युतीय सञ्चारमाध्यमलाई व्यवस्थित र विकसित गरी सञ्चालन गर्नेबारेका सुझावहरू । अप्रकाशित प्रतिवेदन, श्री ५ को सरकार, सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय ।

झ. म्यागेजिन तथा अखबारको लेख, समाचार र विज्ञापन/सूचना (क्रमशः):

अधिकारी, कृष्ण । २०६० । रेडियो नेपालका प्रकाशनहरू । *झङ्कार* ५३(संयुक्ताङ्क, वैशाख-चैत): २१-३४ ।

दाहाल, पुरुषोत्तम । २०६१ । थोत्रा नेसनल पानासोनिकको पुनर्जन्म । *नेपाल समाचारपत्र*, १८ फागुन, पृ. ४ ।

कान्तिपुर । २०६२ । माओवादी एफएमबारे अमेरिकी चासो । १७ साउन, पृ. १ ।

हिमाल । २०६१ । रेडियो सगरमाथाको समाचार बुलेटिन "हालचाल" (विज्ञापन) । १४(१, १-१५ वैशाख): २५ ।

ञ. इन्टरनेटमा प्रकाशित लेख: Kumar, Kanchan. 2003. Mixed Signals: A History of Radio Broadcasting Policy in India. Available at <http://mail.sarai.net/pipemail/cr-india/2003-june/002416.html> website. Accessed on 9 January 2006.

१३. लेखमा प्रयोग हुने शब्दहरू नेपाल राजकीय पत्रा प्रतिष्ठानद्वारा प्रकाशित *नेपाली बृहत् शब्दकोष* अनुसार शुद्ध-शुद्धि मिलेको हुनुपर्ने छ । भाषा वा शब्दको प्रयोगमा लेखभरि एकरूपता कायम गर्नुपर्ने छ ।